

Szczecin, dn. 29.08.2024 r.

STRESZCZENIE W JĘZYKU POLSKIM

Przedłożona dysertacja doktorska pt. *Działalność Związku Młodzieży Polskiej w szkolnictwie ponadpodstawowym w Szczecinie w latach 1948-1956* stanowi monografię o charakterze historyczno-pedagogicznym, w której zastosowano układ problemowo-chronologiczny. Przedmiot badań dysertacji usytuowany jest w historii edukacji jako jednej z subdyscyplin pedagogiki.

Podstawą opracowania podjętego tematu są źródła historyczne a ich uzupełnienie stanowi wiedza pozaźródłowa. W celu odpowiedzi na postawione problemy badawcze zastosowano metody właściwe dla nauk historycznych. Mieszczą się one zarazem w strategii badań jakościowych opartych na wyjaśnieniach idiograficznych.

Procedura ustalenia faktów, ich klasyfikacji i wyjaśnienia, zaowocowała zbudowaniem syntezy historycznej przedstawiającej działalność ZMP w szkolnictwie ponadpodstawowym w Szczecinie w latach 1948-1956.

Strukturę pracy stanowi pięć rozdziałów. Rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający i zawiera treści poświęcone uwarunkowaniom politycznym, społecznym i gospodarczym rozwoju edukacji w latach 1948-1956. Rozdział pierwszy traktuje również kwestie dotyczące zmian w oświacie oraz opis skutków społeczno-edukacyjnych wynikających z prowadzonej w 1947 roku „ofensywy ideologicznej”. W rozdziale tym zostały omówione także przemiany szkolnictwa ponadpodstawowego w Szczecinie w latach 1948-1956. W rozdziale drugim podjęta została kwestia roli młodzieży i organizacji młodzieżowych w ładzie monocentrycznym. W tym rozdziale omówiony został również proces zjednoczenia ruchu młodzieżowego i powstania ZMP w Polsce oraz cele i kierunki działalności Związku.

Część empiryczną dysertacji stanowią kolejne trzy rozdziały. Przedstawiają one analizy działalności ZMP w Szczecinie w latach 1948-1956. W trzecim rozdziale omówiony został proces powstania, rozwoju strukturalno-organizacyjnego i rozpadu ZMP. W rozdziale czwartym omówiłam najważniejsze aspekty funkcjonowania organizacji stąd też przeanalizowana została działalność ideologiczno-propagandowa, udział w procesie nauczania, wychowania i opieki oraz aktywność kulturalno-artystyczna i sportowa. Rozdział piąty zawiera analizy dotyczące współpracy ZMP ze środowiskiem szkolnym oraz pozaszkolnym.

Przedłożona dysertacja doktorska poświęcona jest Związkowi Młodzieży Polskiej, którego istnienie ściśle wiąże się z zagadnieniem dotyczącym totalitaryzmów XX wieku, ich trwania w wymiarze zbiorowym i jednostkowym a zwłaszcza edukacyjnym.

Słowa klucze: Związek Młodzieży Polskiej, szkolnictwo ponadpodstawowe, Szczecin, totalitaryzm, propaganda, indoktrynacja.

Szczecin, dn. 29.08.2024r.

STRESZCZENIE W JĘZYKU ANGIELSKIM

The presented doctoral dissertation titled *The Activities of the Polish Youth Union in Secondary Education in Szczecin in the Years 1948-1956* constitutes a monograph of a historical-pedagogical nature, organized in a problem-chronological framework. The subject of the dissertation's research is positioned within the history of education, which is considered one of the sub-disciplines of pedagogy.

The foundation for the development of the chosen topic is based on historical sources, supplemented by extra-source knowledge. To address the research questions posed, methods appropriate to the historical sciences were employed. These methods also fall within the strategy of qualitative research, grounded in idiographic explanations.

The procedure of fact-finding, their classification, and explanation resulted in the construction of a historical synthesis, which presents the activities of the Polish Youth Union (ZMP) in secondary education in Szczecin during the years 1948-1956.

The structure of the dissertation consists of five chapters. The first chapter is introductory in nature and addresses the political, social, and economic conditions influencing the development of education between 1948 and 1956. It also covers issues related to educational reforms and the socio-educational consequences of the "ideological offensive" conducted in 1947. This chapter further discusses the transformations within secondary education in Szczecin during the years 1948-1956. The second chapter explores the role of youth and youth organizations within the monocentric order. It also examines the process of unifying the youth movement, the establishment of the Polish Youth Union (ZMP) in Poland, as well as the goals and directions of the Union's activities.

The empirical part of the dissertation comprises the next three chapters, which present analyses of the Polish Youth Union's (ZMP) activities in Szczecin during the years 1948-1956. The third chapter discusses the process of the ZMP's formation, structural and organizational development, and eventual dissolution. In the fourth chapter, I examined the key aspects of the organization's functioning, analyzing its ideological and propaganda activities, its involvement in the teaching, education, and care processes, as well as its cultural, artistic, and sports activities. The fifth chapter contains analyses of the ZMP's cooperation with both school and non-school environments.

The presented doctoral dissertation is dedicated to the Polish Youth Union (ZMP), whose existence is closely tied to the issue of 20th-century totalitarian regimes, their persistence at both the collective and individual levels, and particularly within the educational sphere.

Keywords: The Polish Youth Union, secondary education, Szczecin, totalitarianism, propaganda, indoctrination.